

चतुर्थचरणम्, कार्यक्रमः-10
पञ्चदिवसीय-ऑनलाइन-राष्ट्रीय-कार्यशाला
सूचनासम्प्रेषणतकनीकी-आधारितशिक्षणम् आकलनम् च
(ICT based Teaching and Assessment)
18-22 जनवरी 2021 पर्यन्तम्

संक्षिप्तप्रतिवेदनम्

भारतसर्वकारस्य शिक्षाविकासमन्त्रालयस्य बहुआयामिपरियोजना-पण्डितमदनमोहनमालवीयराष्ट्रीयशिक्षकशिक्षणमिशनमित्यस्य अन्तर्गतत्वेन स्थापितेन नवदेहलीस्थश्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालये शिक्षणाधिगमकेन्द्रेण चतुर्थचरणस्य कार्यक्रमाणाम् 'सूचनासम्प्रेषणतकनीकी-आधारितशिक्षणम् आकलनम् च' इति विषये दशम-पञ्चदिवसीयराष्ट्रीयकार्यशालायाः आयोजनम् 2021 तमवर्षस्य जनवरीमासस्य अष्टादशदिनाङ्कात् जनवरीमासस्य द्वाविंशतितमदिनाङ्कं यावत् कृतम्। कार्यशालायाः मुख्योद्देश्यं प्रतिभागिनां विविधाः आईसीटी. उपकरणानाम् सॉफ्टवेयर्सप्रयोगाणां च परिचयः, आईसीटी. उपकरणाभिकल्पानाम् निर्माणहेतु अन्तर्दृष्टिः प्रदानम् तथा च कुशलतानां सम्बर्द्धनम्, शिक्षण-आकलने च आईसीटी. प्रयोगसमन्वयश्च हेतु कौशलकुशलतानां अभिवर्द्धनं च। ऑनलाइनकार्यशालायाः सञ्चालनं गूगलमीट इत्यस्य मञ्चे कृतम्। उद्घाटनसत्रस्य शुभारम्भः शिक्षणाधिगमकेन्द्रस्य परियोजनाध्यक्षया प्रो. अमितापाण्डेयभारद्वाजमहोदयया स्वागतभाषणं कार्यशालायाः सन्दर्भैः च कृतम्। तदनु डॉ. अतुलकोठारिवर्याणां (अध्यक्षः, शिक्षा-संस्कृति-उत्थान-न्यासः, नवदेहली) मुख्यातिथीनां सम्बोधनम्, अध्यक्षीयभाषणम् श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य माननीयानां कुलपतीनां प्रो. रमेशकुमारपाण्डेयवर्याणां च जातम्। प्रो. के. भरतभूषणवर्येण (शिक्षासङ्घायप्रमुखः विभागाध्यक्षश्च) धन्यवादज्ञापनेन विहितम्। कार्यशालायाः क्रियान्वयनं विशेषरूपेण अभिकल्पितेषु 30 सत्रेषु कृतम्, तेषु उद्घाटन-प्रबोधन-चतुर्दशप्रदर्शनाधारिततकनीकी-प्रश्नोत्तरसत्रम्, पञ्चस्वाभ्यास-ऑनलाइनमाकलन-प्रतिपुष्टि-अनुभवकथनसमापनादीनि सत्राणि च जातानि। अन्तिमतिथिपर्यन्तं 249 प्रतिभागिनां पञ्जीकरणं प्राप्तम्, तेषु 204 कार्यशालायाम् आमन्त्रिताः, तथैव 173 प्रतिभागिभिः स्वीयं प्रतिभागस्य प्रतिपुष्टिः प्रदत्तः, परञ्च 143 प्रतिभागिभिः कार्यशाला कृताः, 30 प्रतिभागिनः व्यक्तिगतकारणेन प्रतिभागं न गृहीतवन्तः। 143 प्रतिभागेषु भारतस्य सप्तदशराज्येभ्यः 130 प्रतिभागिनः द्वि-केन्द्रशासितप्रदेशेभ्यः 13 प्रतिभागिनः आसन्। 17 राज्येभ्यः प्रतिभागिनाम् आन्ध्रप्रदेशतः 05, बिहारतः 07, गोवातः 02, गुजराततः 02, हरियाणातः 04, झारखण्डतः 01, कर्नाटकतः 02, केरलतः 01, महाराष्ट्रतः 22, ओडिशातः 02, पंजाबतः 09, राजस्थानतः 11, तमिलनाडुतः 07, तेलङ्गानातः 03, उत्तरप्रदेशतः 39, उत्तराखण्डतः 09, पश्चिमबङ्गालतः 04 तथा च द्वे-केन्द्रशासितप्रदेशेभ्यः चण्डीगढतः 01, देहलीतः 12 प्रतिभागिनः आसन्। कार्यशालाविषये निष्णातानां देशस्य प्रतिष्ठितसंस्थानानाम् अष्टविशेषज्ञानां कुशलमार्गदर्शने समस्ततकनीकीसत्राणां सञ्चालनं जातम्। एतेषु सत्रेषु कार्यशालायाः मुख्यविषयाः आसन् ते यथा- शिक्षण एवं ऑनलाइनसहयोगात्मककार्यहेतु व्यावहारिकोपागमानां तकनीकीसमर्थितकुशलतानां निर्माणम्, प्रभावि-अन्वेषणात्मकप्रविधियानाम्, अन्तर्क्रियात्मकशिक्षणहेतु आई.सी.टी. उपकरणानां, विविधानि आई. सी.टी. उपकरणानां प्रयोगेण ऑनलाइनकक्षासञ्चालनम्, गूगलकक्षा एवं एडमोडोद्वारा शिक्षणम् एवं आकलनप्रबन्धनम्, सरल-आई.सी.टी. प्रविधयानां, गूगलटूल्स, आकलनशिक्षणं च एवं आकलने श्रव्यसंसाधनां प्रयोगादीनां च सम्पादनं कृतम् अस्ति। तकनीकीसत्राणां विषयेषु आधारितं 10 दत्तकार्याणि प्रतिभागिनां प्रदत्ताः। ऑनलाइनपरीक्षणम् अपि प्रशासितम्, तेषु 43% प्रतिभागिनः षष्टिप्रतिशतात् अधिकान् अङ्कान् लब्धवन्तः। अन्ते विशेषज्ञानां प्रस्तुतव्याख्यानां गुणवत्ताविषये ऑनलाइनप्रतिपुष्टिः चतुश्श्रेणीषु कृता। यथा- उत्कृष्टम्, अति-उत्तमम्, उत्तमम्, संतोषजनकं च प्राप्तम्। तथा च तेषां औसतम् 82% 16% 02% एवं 02% क्रमशः श्रेणीषु प्राप्तम्। अनेन साकं कार्यशालायाः सन्दर्भे ऑनलाइनप्रतिपुष्टिः 10 बिन्दूनां पञ्चश्रेण्यां प्राप्ता। यथा- उत्कृष्टम्, अति-उत्तमम्, उत्तमम्, संतोषजनकम्, असंतोषजनकं च। एतेषां 10 बिन्दूनां प्राप्तश्रेण्याम् औसतप्रतिशते 80% उत्कृष्टम्, 18% अति-उत्तमम्, 02% उत्तमम्, 00% संतोषजनकं च प्राप्तम्। समापनसत्रे परियोजनाध्यक्षया गणमान्यातिथीनां स्वागतं कार्यशालाप्रतिवेदनं च प्रस्तुतम्। तदनु प्रो. पूरनचन्द्रजोशीवर्याणां (कार्यवाहक-कुलपतिः, दिल्लीविश्वविद्यालयः, नवदेहली) विशिष्टातिथीनां सम्बोधनम्, डॉ. पंकजमित्तलमहोदयानां (महासचिवा, भारतीयविश्वविद्यालयसंघः, नवदेहली) मुख्यातिथिः सम्बोधनम्, अध्यक्षीयभाषणं प्रो. रमेशकुमारपाण्डेयवर्याणां (कुलपतिः, श्रीला.ब.शा.रा.सं.वि.वि., नवदेहली) च जातम्। शिक्षासङ्घायप्रमुखस्य धन्यवादज्ञापनेन शान्तिपाठेन च कार्यशाला सम्पन्नतां गता। कार्यशालायाः समापनान्तरं सफलप्रतिभागिनां ई-चित्रावली, प्रमाणपत्राणि च ई-मेलमाध्यमेन प्रेषितानि।